

Фармаконіми на позначення аналгетичних препаратів як об'єкт ономасіологічного дослідження

О. Г. Михайлова¹, С. І. Лехніцька²

¹КНУ імені Тараса Шевченка, Київ, Україна; ²НМУ імені О. О. Богомольця, Київ, Україна

Paper received 20.03.17; Accepted for publication 25.04.17.

Анотація. З ономасіологічної точки зору вперше комплексно досліджено найменування знеболювальних лікарських засобів грецько-латинського походження. Теоретично обґрунтовано поняття «ономасіологічна модель», «ономасіологічний базис», «ономасіологічна ознака». На основі проаналізованих прикладів з'ясовано стратегії номінації та види ономасіологічних моделей для формування фармаконімів на позначення аналгетиків.

Ключові слова: номенклатура, фармаконім, номеноеlement, номенокomпонент, ономасіологічна модель, ономасіологічний базис, ономасіологічна ознака, фармацевтична номенклатура грецько-латинського походження.

Серед останніх досягнень лінгвістичної науки особливу увагу привертають дослідження мови у когнітивно-му аспекті, присвячені визначенню ресурсів нашої свідомості та пам'яті, різних видів знання та способів їхньої вербальної та невербальної репрезентації, зв'язку мови з такими феноменами як розум і мислення [5, с. 58]. На думку відомої російської дослідниці у галузі теоретичного мовознавства, ономасіології та когнітивної лінгвістики О. Кубрякової, кожне новостворене найменування є результатом узагальнено-розмовної діяльності людини, спрямованим на перетворення фактів дійсності у форму мовних одиниць, що передбачає наявність зв'язку між ономасіологічною структурою назви та структурою знань щодо об'єкта номінації. У такому випадку термін як номінативна одиниця отримує новий когнітивний статус, розглядається як інструмент пізнання, хранитель інформації, засіб спілкування, кумуляції та передачі наукових знань [10, с. 68]. Серед найбільш перспективних напрямів когнітивного термінознавства треба виокремити когнітивну семантику, в основу якої покладена пізнавальна діяльність людини, процеси категоризації та концептуалізації, а також способи їх відображення у мові [9, с. 548].

Для нашої наукової розвідки ми обрали у якості об'єкта дослідження фармацевтичні назви (фармаконіми) грецько-латинського походження на позначення знеболювальних препаратів, дібрані методом суцільної вибірки з різних видань фармацевтичних довідників [3; 4; 8].

Термін *фармаконім* (від гр. *φάρμακον* 'ліки' та *ὄνομα, ἄτος* 'ім'я, назва') був започаткований австрійським ученим П. Анрейтером у праці «Фармаконім: словотвірні моделі та їх мотивації у назвах препаратів» для позначення назви лікарського препарату (ЛП) у складі фармацевтичної номенклатури [15, с. 5]. Фармацевтична номенклатура, на відміну від анатомічної чи клінічної, має *синкретичний* характер, адже поєднує номенклатуру виробника (хімічна номенклатура: *Chinidini sulfas* – сульфат хінідіна), номенклатуру природничих наук (ботанічна та частково зоологічна номенклатури: *Mentholum* – ментол, від лат. *Mentha piperita* – м'ята перцева), а також номенклатуру споживача (номенклатура тривіальних назв: препарат *Drotaverinum*, відомий під комерційною назвою *No-Spa*). Найбільш складною та кількісно вагомою є номенклатура тривіальних назв, оскільки через комерційну спрямованість вона постійно оновлюється та поповнюється новими одиницями.

У серії наукових праць української дослідниці С. Жаботинської пропонується «розглядати ономасіологічні структури як концептуальні схеми, елементи яких мають узагальнююче значення, що відповідає категоріям мислення» [2, с. 119]. Також у сучасному лінгвокогнітивному дискурсі виокремлюють ономасіологічні класи дериваційних композитів, які визначають «з урахуванням мотиваційних відношень між вихідним словосполученням і утвореним на його базі композитом» [12, с. 258]. Ономасіологічний підхід передбачає дослідження одиниць мови, зокрема знаків різних структур (слова, словосполучення, речення), з увагою до аналізу номінативної функції, відтак, розгляд номінації щодо реальної дійсності [6, с. 345].

З ономасіологічної точки зору кожна назва лікарського препарату є результатом номінативної діяльності фармацевтів і лікарів, у процесі якої встановлюється зв'язок із когнітивними структурами різних галузей знання. Репрезентовані у фармаконімах відомості орієнтовані водночас і на виробників, і на споживачів ліків, а саме: фармацевтів, лікарів, хворих. За номінативними стратегіями, закладеними у фармацевтичні назви, можна виділити фармаконіми *клінічно-терапевтичного спрямування*, *хімічні* та *мішаного типу*. Найбільшу групу становлять *клінічно-терапевтичні* фармаконіми, оскільки інформують розповсюджувачів ліків (лікарів) і потенційних споживачів (хворих) про бажаний результат лікування та спосіб або умови вживання лікарського препарату [7, с. 92]. Як вважає російський дослідник фармацевтичної термінології та розробник стратегії формування оптимальної моделі найменування ЛП Д. Яворський, «інформація, яку містять найменування ЛП, має соціальний і економічний аспект», тому основою фармацевтичних назв є «дуалістична інформаційно-комунікативна модель» [14, с. 244]. На наш погляд, дворівнева ономасіологічна модель побудови фармаконіма дозволяє сконцентрувати в одній назві спеціальні відомості про лікарський препарат (хімічний склад), фармако-терапевтичні властивості, лікарську форму, відповідну групу споживачів тощо, а також товарознавчу інформацію, яка забезпечує успішне просування препарату на торговельному ринку ліків.

Заслугує на особливу увагу визначення ономасіологічної структури, запропоноване українською дослідницею О. Селівановою. Вона зауважує, що ономасіологічна структура вказує не тільки на зв'язок «ономасіологічної ознаки-мотиватора та базиса-форманта, а й на складне співвідношення формальних властивостей

із семантичними, а також з когнітивними структурами знань про номіноване з урахуванням реляцій свідомості та ментального лексикону...» [11, с. 30].

Кожна ономаціологічна модель передбачає вибір потрібного «набору» мовних засобів різних рівнів з метою якомога повніше репрезентувати інформацію, оброблену та структуровану у свідомості фахівця-фармацевта. Такий обов'язковий «набір» включає частотні кореневі та службові номеноеlementи грецько-латинського походження з усталеною семантикою, репрезентовані в синтетичних дериваційних моделях фармаконімів, а також аналітичні синтаксичні моделі, утворені сполученням латинськомовних номенокomпонентів. Термін «номеноеlement» фармаконіма використовується нами на позначення кореневої морфеми або сполучення кореневої морфеми з афіксами у складі номенклатурного найменування лікарського засобу та може вважатися мінімальною одиницею лексико-семантичної структури фармаконіма на морфемному рівні. Термін «номенокomпонент» - це лексична одиниця у складі фармаконіма-словосполучення, або складеного фармаконіма.

Наголосимо, що російський термінознавець М. Голев, визначаючи основні принципи номінації, тяжіє до тлумачення їх як певних ономаціологічних моделей, що узагальнюють найбільш характерні ознаки, на основі яких відбувається номінація однорідних предметів, наприклад, за кольором, розміром, дією, формою, походженням, властивостями тощо [1, с. 17]. Представник донецької лінгвістичної школи композиціологічного опису універбалізаційних композитів і пропонує власне визначення ономаціологічної моделі, яка «вміщує ономаціологічний базис, що вказує на архісему головного слова прототипного словосполучення та ономаціологічну ознаку, що реалізує актуалізований у залежному слові семантичний множник головного слова прототипного словосполучення» [13, с. 14]. Таким чином, центром опису номінативних процесів є ономаціологічна модель. В. Теркулов пропонує також тричленну структуру опису, тобто йдеться про ономаціологічний клас, ономаціологічний базис та ономаціологічну ознаку.

Аналіз актуальних у лінгвістиці тенденцій свідчить про те, що процес формування фармацевтичних назв ґрунтується на використанні інформаційно-комунікативної стратегії номінації, яка реалізується у дворівневих ономаціологічних моделях. Перший рівень становить ономаціологічний базис, що вказує на архісему головного слова прототипного словосполучення, другий – ономаціологічна ознака, яка реалізує семантичний множник головного слова прототипного словосполучення. Опрацьована у нашій роботі методика дослідження ономаціологічної структури фармаконіма дозволяє, з одного боку, виділити його з загальної групи назв ЛПЗ, з іншого – об'єднати з подібними до нього на основі ономаціологічного базису та диференційних ознак.

Ономаціологічні ознаки, актуалізовані в номінативній моделі фармаконімів, можна об'єднати у групи на позначення: 1) *фармакотерапевтичного ефекту* (знеболювальний, жарознижувальний тощо); 2) *діючої речовини* (хімічного складу препарату); 3) *способу дії*

(повільно, добре, безпосередньо); 4) *лікарської форми* (капсули, таблетки); 5) *клінічного спрямування* (грип, мігрень); 6) *способу введення* (епідуральний, пероральний); 7) *симптомів захворювання* (біль, жар); 8) *вікової групи споживачів* (діти, підлітки, дорослі). Ономаціологічний базис проаналізованих фармаконімів формується з еквівалентних номеноеlementів латинсько-грецького або латинізованих номеноеlementів англійського, французького, російського та ін. походження зі спільною архісемою, але різними ономаціологічними ознаками.

Одна з груп фармаконімів-аналгетиків представлена різними видами ономаціологічних моделей з ономаціологічним базисом «знеболення». До цієї групи належать моделі фармаконімів-композитів, до складу яких увійшли еквівалентні номеноеlementи різної генези зі значенням «біль / відчуття болю»:

1) лат. **dolor** – *біль* > початковий або кінцевий номеноеlement **dol-** / **-dol**;

2) грец. **ἄλγος** – *біль* > початковий або серединний номеноеlement **alg-** / **-alg-**; **ἄλγησις** – *больове відчуття* > серединний або кінцевий номеноеlement – **ges-** / **-ges**; **ὀδύνη** – *біль* > кінцевий номеноеlement – **odyne**;

3) англ. **pain** – *біль* > початковий або кінцевий номеноеlement **pain-** / **-pain**;

4) рос. **боль** – *біль* > початковий або кінцевий номеноеlement **bol-** / **-bol**.

У даній групі можемо виділити ономаціологічні моделі з архісемою «біль» (*симптом захворювання*):

- ономаціологічна модель **біль + біль** (вища міра якості): **Dolodol** (лат. **dolo/r/** – *біль* + лат. **dol/or/** – *біль*), **Algodol** (грец. **ἄλγος/ς** – *біль* + лат. **dol/or** – *біль*), **Dolgesik** (лат. **dol/or/** – *біль* + **-ges-** від **ἄλγησις** – *больове відчуття*), **Boldol** (**bol-**, від рос. **боль** – *біль* + лат. **dol/or/** – *біль*). Модель побудована на основі повторення або метатези еквівалентних номеноеlementів для підсилення міри якості. За походженням номеноеlementи є латинськими або гібридними (грецько-латинські та латинсько-грецькі, російсько-латинські);

- ономаціологічна модель **біль + жар** (підвищена температура) / **жар + біль**: **Algopyrinum** (грец. **ἄλγος/ς** – *біль* + **πῦρ** – *вогонь*), **Pyralginum** (гр. **πῦρ** – *вогонь* + **ἄλγος/ς** – *біль*); **Temgesic** (лат. **tem/peratura/** – *температура* + гр. **ἄλγησις** – *больове відчуття*). Модель побудована на основі метатези грецько-латинських номеноеlementів: грец. **ἄλγος** – *біль* / грец. **πῦρ** – *вогонь* / лат. **tem(peratura)** – *температура*, які визначають основні симптоми захворювання;

- ономаціологічна модель **група споживачів + біль**: **Vetalgin** (лат. **vet/erina/** – *робоча худоба* + гр. **ἄλγος/ς** – *біль, больове відчуття*); **Chorsalgan** (лат. **chors** – *череда, скотний двір* + гр. **ἄλγος/ς** – *біль, больове відчуття*). Модель вказує на ветеринарне призначення препаратів;

- ономаціологічна модель **біль + лікарська форма**: **Dolocap** (лат. **dolo/r/** – *біль* + лат. **cap/sula/** – *капсула*).

Також представлені ономаціологічні моделі з архісемою «відсутність болю» (*терапевтичний ефект*):

- ономаціологічна модель **заперечення + біль / біль + заперечення**: **Nonalges** (лат. **non** – *не* + гр. **ἄλγησις/ς** – *больове відчуття*), **Nogesic** (англ. **No** – *не* + гр. **ἄλγησις** – *больове відчуття*), **Anbol** (гр. префікс **an-** *відсутність чогось* + **-bol** від рос. **боль** – *біль*), **Andol** (гр. префікс **an-** *відсут-*

ність + лат. **dol/or/** – *біль*), **Andolor** (гр. префікс **an-** відсутність + лат. **dolor** – *біль*), **Antidol** (гр. префікс **anti-** проти + лат. **dol/or/** – *біль*), **Antalgin / Antalgin** (гр. префікс **ant(i)-** проти + гр. **ἄλγος** – *біль, больове відчуття* + лат. суф. **-in**), **Adol** (гр. префікс **a(n)-** відсутність + лат. **dol/or/** – *біль*), **Anodyninum** (гр. префікс **an-** відсутність + гр. **ὀδυνή** – *біль* + лат. суф. **-in**), **Analginum** (гр. префікс **an-** відсутність + гр. **ἄλγος** – *біль, больове відчуття* + лат. суф. **-in**) / **Bolinet** (рос. **боль** – *біль* + рос. **нет** – *заперечення*). Більшість фармаконімів цієї групи утворена шляхом афіксації. Найбільш продуктивними в такому разі є префікси: гр. **an-** – *відсутність*, гр. префікс **ant(i)-** – *проти*; та заперечні частки: лат. **non**, англ. **no**, рос. **нет**. Окрему групу становлять синтаксичні композити, які походять від еліптичного речення: **Nopain** (англ. **no** – *ні* + англ. **pain** – *біль*), **Bolinet** (рос. **боль** – *біль* + рос. **нет** – *заперечення «боли нет»*);

• ономасіологічна модель **темпоральна ознака + відсутність болю**:

Neoanalginas (гр. **νέος** / – *новий* + гр. префікс **an-** – *відсутність* + гр. **ἄλγος** / – *біль, больове відчуття* + лат. суф. **-in**), **Novandol** (лат. **nov/us/** – *новий* + гр. префікс **an-** – *відсутність*, лат. **dol/or/** – *біль*). Модель активізує дві ономасіологічні ознаки (темпоральна ознака та ознака заперечення), тому складається із трьох номеноелементів, є ускладненим різновидом моделі **заперечення + біль**.

• ономасіологічна модель **біль + протидія болю**: **Dolostop** (лат. **dol/or/** – *біль* + англ. **to stop** –

зупиняти), **Painoff** (англ. **pain** – *біль* + англ. **off** – *вимикати*), **Efferalgan** (лат. **effe/or/** – *виносити, позбавляти* + гр. **ἄλγος** – *біль* + суф. **-an**), **Dolofur** (лат. **dol/or/** – *біль* + лат. **fur/or/** – *викрадати, позбавляти*), **Algiafin** (лат. **algia**, від гр. **ἄλγος** – *біль, больове відчуття* + лат. **fin/io/** – *завершувати*), **Painlax** (англ. **pain** – *біль* + лат. **lax/o/** – *послаблювати*), **Dolocalma** (лат. **dol/or/** – *біль* + англ. **to calm** – *заспокоювати*), **Remopain** (англ. **to remo/ve/** – *знімати* + англ. **pain** – *біль*), **Algocalminum** (гр. **ἄλγος** / – *біль, больове відчуття* + англ. **to calm** – *заспокоювати* + лат. суф. **-in**), **Algoeminum** (гр. **ἄλγος** / – *біль, больове відчуття* + англ. **to rem/ove/** – *знімати* + лат. суф. **-in**) та ін.

• ономасіологічна модель **локатив (орган) + біль / біль + локатив (орган)**: **Ocudol** (лат. **ocu/lus/** – *око* + лат. **dol/or/** – *біль*), **Oftalgic** (гр. **ὀφθ/αλμός** / – *око* + гр. **ἄλγος** – *біль, больове відчуття*), **Alvegesic** (лат. **alv/us/** – *черевко, живіт* + гр. **ἄλγος** – *біль, больове відчуття*);

• ономасіологічна модель **локатив (орган) + відсутність болю**: **Topadol** (гр. **τόπος** / – *місце* + **a/n/** – *префікс* + лат. **dol/or/** – *біль*), **Antotalgin** (гр. префікс **ant/i/** – *проти* + гр. **ὄτος**, **ὄτος** / – *вухо* + гр. **ἄλγος** / – *біль, больове відчуття* + лат. суф. **-in**);

• ономасіологічна модель **метафорична ознака + біль**: **Acugesic** (лат. **acu/tus/** – *гострий* + гр. **ἄλγος** – *біль, больове відчуття*), **Aldolor** (гр. **ἀλλος** / – *інший, будь-який* + лат. **dolor** – *біль*), **Algikey** (грец. **ἄλγος** – *біль* + англ. **key** – *основний*), **Claradol** (лат. **clar/us** – *виразний* + /a/ + лат. **dol/or** – *біль*), **Dolotec** (лат. **dolo/r/** – *біль* + лат. **tec/tus/** – *прихований*), **Dolpar** (лат. **dol/or/** – *біль* + лат. **par** – *рівний, відповідний*), **Dolten** (лат. **dol/or/** – *біль* + лат. **ten-** від гр. **τείνω** – *напружувати*), **Du-**

rogesic (лат. **dur/us/** – *суворий* + /o/ + гр. **ἄλγος** – *біль, больове відчуття*) та ін. Фармаконіми на позначення інтенсивності дії болю є синтаксичними композитами, прототипом яких є атрибутивні словосполучення з метафоричним значенням;

• ономасіологічна модель **етиологічна ознака + біль**: **Biodol** (гр. **βίος** / – *життя* + лат. **dol/or/** – *біль*), **Biogesic** (гр. **βίος** / – *життя* + гр. **ἄλγος** – *біль, больове відчуття*), **Ecodolor** (гр. **οἶκος** – *середовище* + лат. **dolor** – *біль*), **Etigesic** (гр. **αἰτία** / – *причина* + гр. **ἄλγος** – *біль, больове відчуття*), **Dolviran** (лат. **dol/or/** – *біль* + лат. **vir/us/** – *вірус, отрута* + суф. **-an**), **Metalgina** (гр. **μετ/έωρα** / – *небесні явища, погода* + гр. **ἄλγος** / – *біль, больове відчуття* + лат. суф. **-in**);

• ономасіологічна модель **параметрична ознака + біль** (ступінь інтенсивності): **Magnidol** (лат. **magn/us/** – *великий* + лат. **dol/or/** – *біль*), **Maxidol** (лат. **maxi/mus/** – *найбільший, максимальний* + лат. **dol/or/** – *біль*), **Minidol** (лат. **mini/mus/** – *найменший* + лат. **dol/or/** – *біль*), **Minalgin** (лат. **min/imus/** – *найменший* + гр. **ἄλγος** – *біль, больове відчуття* + лат. суф. **-in**). До складу аналізованої моделі увійшли латинські прикметники у формі різних ступенів порівняння: **magnus** – *великий* (gradus positivus), **maximus** – *найбільший* (gradus superlativus), а також прикметник-антонім **minimus** – *найменший* (gradus superlativus);

• ономасіологічна модель **кількісна ознака** (число компонентів ЛП) + **біль**: **Monoalgic** (гр. **μόνος** / – *один* + гр. **ἄλγος** / – *біль*), **Dialgin** (**di-** від гр. **δύο** – *два* + гр. **ἄλγος** / – *біль* + лат. суф. **-in**), **Hexalgin** (гр. **ἕξ** – *шість* + гр. **ἄλγος** / – *біль* + лат. суф. **-in**);

• ономасіологічна модель **ознака особливості дії (препарату) + біль**: **Panadolom** (грец. **πάν** – *весь, усюди* + гр. префікс **a/n/** – *відсутність* + лат. **dol/or/** – *біль*), **Panagesic** (грец. **παν** – *весь, усюди* + гр. префікс **a/n/** – *відсутність* + гр. **ἄλγος** – *біль, больове відчуття*), **Syndol** (гр. **συν** – *разом* + лат. **dol/or/** – *біль*), **Stadol** (лат. **sta/bilis/** – *постійний* + лат. **dol/or/** – *біль*), **Bradol** (гр. **βράδως** / – *повільний* + лат. **dol/or/** – *біль*), **Rapidolum** (англ. **rapid** – *швидкий*, лат. **dol/or/** – *біль*). Ономасіологічна ознака «швидкість дії» вказує на проміжок часу до настання терапевтичного ефекту. У групі фармаконімів-аналгетиків аналізована ономасіологічна модель представлена також номеноелементами-антонімами: гр. **βράδως** «*повільний*» та англ. **rapid** «*швидкий*»;

• ономасіологічна модель **аксіологічна ознака + біль**: **Dolmal** (лат. **dol/or/** – *біль* + **mal/us/** – *поганий*), **Optalgin** (лат. **opt/imus/** – *найкращий* + гр. **ἄλγος** / – *біль, больове відчуття*). Фармаконіми-композити утворюють антонімічну пару: **malus** «*поганий*» – **optimus** «*найкращий*» (gradus superlativus від **bonus** «*хороший*»).

Слід також виділити ономасіологічні моделі з **архісемою «біль»** та ознакою «**хімічний склад ЛП**» (діюча речовина). Ономасіологічні моделі з ознакою «хімічний склад ЛП», як правило, містять початкові номеноелементи-аббревіатури у складі фармаконімів-композитів або номенокомпоненти складних фармаконімів, які відповідають латинській назві діючої речовини ЛП, зафіксованій у міжнародній непатентованій назві (МНН) або у систематичній назві (СН). Відтак, можемо виділити такі моделі:

• ономасіологічна модель діюча речовина + біль / біль + діюча речовина: **Aminadol** (Amina- від *Aminiacum* (МНН) + лат. *dol/or/* – біль); **Butordol** (Butor- від *Butorphanolum* (МНН) + лат. *dol/or/* – біль), **Bufidol** (Bufi- від *Butorphanolum* (МНН) + лат. *dol/or/* – біль), **Torbugesic** (Torbu- від *Butorphanolum* (МНН) + гр. *ἄλγος* – больове відчуття); **Fenalgina** (Fen- від *Fenolum* (МНН) + гр. *ἄλγος* – біль, больове відчуття); **Ketalgin** (Ket- від *Ketorolacum* (МНН) + гр. *ἄλγος* – больове відчуття), **Ketogesic** (Ket-o- від *Ketorolacum* (МНН) + гр. *ἄλγος* – больове відчуття), **Ketopain** (Ket-o- від *Ketorolacum* (МНН) + англ. *pain* – біль), **Doloket** (лат. *dol/or/* – біль + *-ket* від *Ketorolacum* (МНН)), **Dolac / Dolak** (лат. *dol/or/* – біль + *-lac / -lak* від *Ketorolacum* (МНН)); **Nalpain** (Nal- від *Naloxonium* (МНН) + англ. *pain* – біль); **Tramadolum** (Tram/a- від *транс-2-(диметиламіно)метил-(метоксибеніл) циклогексанола гідрохлорид* (СН) + лат. *dol/or/* – біль), **Tradol** (Tra- від *транс-2-(диметиламіно)метил-(метоксибеніл) циклогексанола гідрохлорид* (СН) + лат. *dol/or/* – біль), **Dolotral** (лат. *dol/or/* – біль + *-tral* - від *транс-2-(диметиламіно)метил-(метоксибеніл) циклогексанола гідрохлорид* (СН)), **Dolotram** (лат. *dol/or/* – біль + *-tram* від *транс-2-(диметиламіно)метил-(метоксибеніл) циклогексанола гідрохлорид* (СН)). Модель побудована на основі метатези латинсько-грецьких номеноелементів зі значенням «біль / больове відчуття» як симптому захворювання та латинських номеноелементів зі значенням «діюча хімічна речовина».

Ономасіологічні моделі можуть мати у своєму складі номеноелементи, які містять інформацію про виробничі потужності компанії (власне компанія, завод, фабрика тощо) з виготовлення ліків або про країну-виробника. Подібна інформація є своєрідною гарантією якості виготовлених ліків, має економічне призначення, тому маркуючі номеноелементи-епоніми, як правило, є початковими. На основі проведеного лінгвістичного аналізу нами виявлено такі моделі:

• ономасіологічна модель назва виробника + біль: **Astradol** (Astra- від *Astra Pharmaceutical Products* (Швеція) + лат. *dol/or/* – біль), **Corsadol** (Cor- від *Corsa Industries* (Індонезія) + лат. *dol/or/* – біль), **Cromatodol** (Cromat- від *Croma-Pharma* (Австрія) -o- + лат. *dol/or/* – біль), **Dafalgan** (Daf- від *Department of Assistance Pharmacy* (США) + гр. *ἄλγος* – біль, больове відчуття), **Lekadol** (Lek- від *Lek pharmaceutical and chemical company D.D.* (Словенія) + гр. префікс *a/n/-* – відсутність + лат. *dol/or/* – біль);

• ономасіологічна модель країна-виробник + біль / лікування (болу) + країна-виробник: **Bosalgin** (англ. *Bos/nia/* від *Bosnia & Herzegovina* + гр. *ἄλγος/* – біль, больове відчуття + лат. суф. *-in*); **Therabel** (гр. *θερ/απει/α/* – лікування + англ. *Bel/gium/* – Бельгія).

Підбиваючи підсумки нашого дослідження, можемо зробити наступні висновки: 1) ономасіологічний підхід до номінативних процесів дозволяє виявити зв'язок між ономасіологічною структурою наукової назви та структурою знань щодо об'єкта номінації. Кожна назва ЛП є результатом номінативної діяльності фармацевтів і лікарів, у процесі якої встановлюється зв'язок із когнітивними структурами різних галузей знань; 2) процес формування фармацевтичних назв ґрунтується на використанні інформаційно-комунікативної стратегії номінації, яка реалізується у дворівневих ономасіологічних моделях. Перший рівень становить ономасіологічний базис, що вказує на архісему головного слова прототипного словосполучення, другий – ономасіологічна ознака, яка реалізує семантичний множник головного слова прототипного словосполучення; 3) семантичний аналіз номеноелементів і номенокомпонентів фармацевтичних препаратів на позначення аналітичних ЛП засвідчив, що найчастіше поширюється інформація клінічного спрямування, яка призначена водночас і для лікарів, і для пацієнтів-споживачів ліків. Менш поширеною є інформація про діючу речовину або хімічний склад ЛП, орієнтована на міжнародну непатентовану назву та призначена для фармацевтів і лікарів.

ЛІТЕРАТУРА

- Голев Н. Д. О некоторых общих особенностях принципов номинации в диалектной лексике флоры и фауны [Текст] / Н. Д. Голев // Русские говоры Сибири. – Томск : Изд-во ТГУ, 1981. – С. 17–28.
- Жаботинская С. А. Ономасіологічні моделі в світє сучасних шкіл когнітивної лінгвістики [Текст] / С. А. Жаботинская // С любовью к языку ; Сб. научн. труд., посвящ. Е. С. Кубряковой. – М.–Воронеж : ИЯ РАН, Воронежский ГУ, 2002. – С. 115–123.
- Компендиум 2008 – Лекарственные препараты / Под ред. В. Н. Коваленко, А. П. Викторова. – К. : Морион, 2008. – 2270 с.
- Компендиум 2013 – Лекарственные препараты / Под ред. В. Н. Коваленко, А. П. Викторова. – К. : Морион, 2013. – 2295 с.
- Кубрякова Е. С., Демьянков В. З., Панкрац Ю. Г., Лузина Л. Г. Краткий словарь когнитивных терминов. – М.: Фил. ф-т МГУ, 1997. – 245 с.
- Кубрякова Е. С. Ономасіологія [Текст] / Е. С. Кубрякова // Лінгвістический енциклопедический словарь; гл. ред. В. Н. Ярцева. – 2-е изд., доп. – М. : Большая Российская энциклопедия, 2002. – С. 345–346.
- Лехніцька С. І. Явище синонімії у фармацевтичній номенклатурі грецько-латинського походження: ономасіологічний аспект [Текст]: дис. ... канд. філол. наук : 10.02.14/ С. І. Лехніцька. – К., 2016. – 260с.
- Машковский М. Д. Лекарственные средства / М. Д. Машковский. – 15-е изд., перераб., испр. и доп. – М. : Новая Волна, 2006. – 1206 с.
- Михайлова Е. Г. Ахиллесова пята как вербальный прецедентный феномен / Е. Г. Михайлова // Non multum, sed multa: Немного о многом. У когнитивных истоков современной терминологии: сб. науч. трудов в честь В. Ф. Новодрановой. – М.: Авторская Академия, 2010. – С. 547-555.
- Новодранова, В. Ф. Когнитивные науки и терминология // Научно-техническая терминология: Науч.-техн. реферативный сб., вып. 2. – М., 2000. – С. 68 – 70.
- Селиванова Е. А. Когнитивная ономасіологія [Текст] / Е. А. Селиванова ; Черкасский гос. ун-т им. Богдана Хмельницкого. – К. : Фитосоцицентр, 2000. – 247 с.
- Соснина Л. В. Ономасіологіческие классы деривационных композитов [Текст] / Л. В. Соснина // Реквием филологический. Памяти Е. С. Отина : Сб. трудов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://azbuka.in.ua/wp-content/uploads/2015/04/sosn.pdf>
- Теркулов В. И. Два типа трактовки эквивалентности «слово – словосочетание» в «Толково-словообразовательном словаре сложносокращенных слов русского языка» [Текст] / В. И. Теркулов // Реквием филологический. Памяти

- Е. С. Отина: Сб. трудов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://azbuka.in.ua/wp-content/uploads/2015/04/terk.pdf>
14. Яворский Д. А. Разработка стратегии формирования рациональных наименований лекарственных препаратов на основе концепции многомерного пространства решений [Текст]: автореф. дисс... канд. фарм. наук / Д. А. Яворский. – М., 2010. – 24 с.
15. Anreiter P. Pharmakonyme : Benennungsmotive und Strukturtypologie von Arzneimittelnamen [Text] / P. Anreiter. – Wien : Ed. Praesens, 2002. – 461 s.
16. Flaiser M. The structure of medical and pharmaceutical terminology in the Romanian language [Text] / Flaiser M. // Rev. Med. Chir. Soc. Med. Nat. Jasi. – 1999. – Vol. 103. – № 1–2. – P. 246–250.

REFERENCES

1. Golev N.D. About some general peculiarities of principles the nomination in the dialect vocabulary of flora and fauna [Text] / N.D. Golev // Russian dialects of Siberia. – Tomsk : publisher TSU, 1981. – p. 17–28.
2. Ghabotinskaia S.A. Onomasiological model in the light of contemporary schools of cognitive linguistics [Text] / S. A. Ghabotinskaia // With the love to the language ; Sat. scientific. labor., internat. E. S. Kubryakova. – Moscow–Voronezh : IA RAS, Voronezh state university, 2002. – p. 115–123.
3. Compendium 2008 – drugs / Under the editorship of V. N. Kovalenko, A. P. Viktorova. – K. : Morion, 2008. – 2270 p.
4. Compendium 2013 – drugs / Under the editorship of V. N. Kovalenko, A. P. Viktorova. – K. : Morion, 2013. – 2295 p.
5. Kubriakova E. S., Demiankov V. S., Pancrats Y. G., Luzina L. G. a Short dictionary of cognitive terms. – M.: Phil. faculty of Moscow state University, 1997. – 245 p.
6. Kubriakova E. S. Onomasiology [Text] / E. S. Kubriakova // Linguistic encyclopedic dictionary; ed. by V. N. Yartseva. – 2nd ed. extra – M. : Great Russian encyclopedia, 2002. – p. 345–346.
7. Lekhnitska S.I. The phenomenon of synonymy in the Greek and Latin origin pharmaceutical nomenclature: onomasiological and derivational aspects [Text]: thesis for Candidate degree in Philology: 10.02.14/S.I.Lekhnitska. – K., 2016. – 260p.
8. Mashkovskiy M. D. Medical preparations / N. D. Mashkovskiy. – 15-e Izd., Rev., Rev. and extra – M. : New Wave, 2006. – 1206 p.
9. Mikhailov, E. G. Achilles heel as the verbal precedent phenomenon / E. G. Mikhailova // Non multum, sed multa: a Little about a lot. At the cognitive origins of modern terminology: collection of scientific works. papers in honor of V. F. Novodranova. – M.: Author's Academy, 2010. – p. 547–555.
10. Novodranova, V. F. Cognitive science and terminology // Scientific and technical terminology: Scientific.-tech. abstract proc., vol. 2. – M., 2000. – p. 68 – 70.
11. Selivanova E. A. The Cognitive onomasiology [Text] / E. A. Selivanova; Cherkasy state University Bohdan Khmelnytsky. – K. : Phytosociocenter, 2000. – 247 p.
12. Sosnina L. V. Onomasiological derivational classes of composites [Text] / L. V. Sosnina // Requiem Philology. In Memory Of E. S. Otina : Sat. works [Electronic resource]. – Access mode: <http://azbuka.in.ua/wp-content/uploads/2015/04/sosn.pdf>
13. Terkulov V. S. Two types of interpretations of equivalence "word – phrase" to "Sensible-word-formation dictionary of compound words of the Russian language" [Text] / V. S. Terkulov // Requiem Philology. In Memory of E. S. Otina: Sat. works [Electronic resource]. – Access mode: <http://azbuka.in.ua/wp-content/uploads/2015/04/terk.pdf>
14. Yaworskyi D. A. Development strategy of the formation of rational drugs name based on the concept of the multidimensional space of decision [Text]: thesis for Candidate degree in Pharmacy / D. A. Yaworskyi. – M., 2010. – 24 p.
15. Anreiter P. Pharmakonyme : Benennungsmotive und Strukturtypologie von Arzneimittelnamen [Text] / P. Anreiter. – Wien : Ed. Praesens, 2002. – 461 s.
16. Flaiser M. The structure of medical and pharmaceutical terminology in the Romanian language [Text] / Flaiser M. // Rev. Med. Chir. Soc. Med. Nat. Jasi. – 1999. – Vol. 103. – № 1–2. – P. 246–250.

Lekhnitska S.I. Farmaconyms of analgetic action preparations as the object of onomasiological research

O. G. Mihailova

Abstract. For the first time was made a complex analysis of the Greek and Latin names of analgesics groups of drugs from onomasiological aspect. Observed the theoretical grounds of the meanings “onomasiological model”, “onomasiological basis”, “onomasiological signs”. Based upon the analyzed examples were determined the strategies of nomination as well as the types of onomasiological models of the formation of the Latin pharmaconyms designating analgesics.

Keywords: *nomenclature, pharmaconym, element of nomenclature, component of nomenclature, onomasiological model, pharmaceutical nomenclature of the Greek and Latin origin.*

Лехницкая С. И. Фармаконимы для обозначения анальгетических препаратов как объект ономазиологического исследования

О. Г. Михайлова

Аннотация. С ономазиологической точки зрения впервые проведен комплексный анализ наименований греко-латинского происхождения обезболивающих лекарственных средств. Представлено теоретическое обоснование понятий «ономазиологическая модель», «ономазиологический базис», «ономазиологический признак». На основе проанализированных примеров определены стратегии номинации и виды ономазиологических моделей формирования латиноязычных фармаконимов, обозначающих анальгетики.

Ключевые слова: *номенклатура, фармаконим, ономазиологическая модель, ономазиологический базис, ономазиологический признак, фармацевтическая номенклатура греко-латинского происхождения.*